

OLDÁS ÉS KÖTÉS A VIRTUÁLIS KÖZÖSSÉGÉPÍTÉSBEN KÖNYVTÁRI TUDÁSKÖZZVETÍTÉS A KÖZÖSSÉGI MÉDIÁBAN

FODOR JÁNOS

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓ

A 2000-es évek közepén a publikálást és tájékozódást forradalmasító Web új funkcióval bővült: a nyilvános interakció lehetőségével. A könyvtártudomány számára a tájékozódási közegek, mérhető aktivitások, visszajelzések rendszerei megteremtették az olvasókkal évszázadok alatt kialakult, hagyományos interakció virtuális duplikálásának esélyét, igényét. A közösségi hálózatok kialakulásának pillanatában reálisnak tűnt, hogy élő közösséget alkossanak olvasók gyűjtemények, tudástárak körül. A 2010-es évekre vált nyilvánvalóvá, hogy a gyűjteményi jelenlét saját homogén közeget képezni gyenge, a közösségi média hírfolyamaiban csak elkeveredve kaphat figyelmet. A 2020-as évek jól felfogott célja így az, hogy e keverékből lehetőség szerint *oldat* váljon. A közösségi médiát átjáró, érdeklődést megkötő, tudásközzvetítő hatás a könyvtár jövőképeinek egyik megoldása. Megteremtése szakmai kötelességünk.

Az ezredfordulóra szoktunk hozzá a weboldalak, honlapok globális rendszeréhez, a virtuális nyilvánosság írást, olvasást átformáló létezéséhez, de a World Wide Web az új évezred első évtizedében máris radikálisan átalakult, s a technológiai fejlődés messze túllépett a bárki által elkészíthető HTML oldalak funkcionalitásán. A statikus weboldalak böngészhető világhálózata fokozatosan kibővült a nyilvános interakció lehetőségével, ahogy adatbázis alapú, mindinkább uniformizálódó tartalomkezelő rendszerek foglalták el a webcímeken elérhető webhelyeket. Az adatbázis alapú tartalomszolgáltatás egyúttal az összeköttetés lehetőségét is biztosította az offline, vagy belső hálózatokba zárt intézményi adatbázisokkal. A könyvtárak, gyűjtemények, archívumok így valós esélyt kaptak arra, hogy egyenrangú, sőt, felhalmozott tudáskincsük révén helyzeti előnnyel induló versenytársai lehessenek a weben megjelenő új, natív szolgáltatásoknak, közösségi oldalaknak vagy felhasználói együttműködésből létrejött tudástáraknak. A könyvtártudomány számára a digitális tájékozódási közegek, a mérhető aktivitások, a felhasználói visszajelzések algoritmizálhatóan mérhető rendszerei megteremtették az olvasókkal évszázadok alatt kialakult interperszonális, hagyományos interakció virtuális duplikálásának esélyét, igényét.

Ahogy a kibertér, a virtuális, párhuzamos virtuális valóság kialakulásában is fordulópontnak tűnt az új évezred első évtizedének dereka, a közösségi hálózatok kialakulásának pillanatában az is reálisnak tűnt, hogy hálózati közegben élő közösséget alkossanak az olvasók gyűjtemények, tudástárak körül. A *Könyvtár 2.0 (Library 2.0)* mozgalom¹ ennek az optimista, technológia által továbblépő könyvtárképnek a lenyomataként ma már nosztalgikus érzéseket kelt akkor is, ha az akkor új lehetőségek – azonnali kapcsolattartás a weben, közösségi címkézés, adatbázisok arathatósága, mash-up szolgáltatások kiszolgálása, könyvtári jelenlét blogbejegyzésekben és közösségi médiában – mindennapjaink részévé váltak.

A 2010-es évekre nyilvánvalóvá vált, hogy a gyűjteményi jelenlét saját, homogén célközöget képezni erőtlen, a webes felhasználói aktivitásokat kisajátító közösségi média hírfolyamaiban csak elkeveredve kaphat esetleges figyelmet. A 2020-as évek jól felfogott célja így az, hogy e keverékből lehetőség szerint oldat váljon. A közösségi médiát átjáró, érdeklődést megkötő, tudásközvetítő hatás a könyvtár jövőképeinek egyik megoldása.

Megteremtésére törekedni szakmai kötelességünk, bár a siker korántsem borítékolható.

A kivilágítatlan iparváros

Vélhetően viszonylag kevesen ismerték, s gyászolták Magyarországon *John Perry Barlow*-t, az Electronic Frontier Foundation alapítóját. Hazai nekrológiója megkésett figyelemfelhívásként így foglalta össze az elhunyt netteoretikus eszméi örökségének sorát: „bár a múlt század kilencvenes éveinek végén, sőt még a mostani elején is úgy tűnt egy ideig, hogy a cyberspace-ben összegyűlő, anonim fórumokban (kiberközösségekben!) világmegváltó terveket forraló, a hekkeretikát a zászlójukra tűző, az MIT és a Caltech emlőin nevelkedő, a Wiredet Bibliaként tisztelő, a Szilícium-völgyet Mekkájuknak tekintő zokniszandálos kiberforradalmárok sikerrel vehetik fel a küzdelmet a gyűlöletes, örökölt elittel, a buta bankárokkal, a pökhendi politikusokkal és a hatalomvágyó hadvezérekkel, akik ellen Barlow meghirdette a forradalmat, mostanra teljesen nyilvánvaló, hogy ez a forradalom elbukott.”² Az Internet korai, lelkes teoretikusai lassan feledésbe merülnek, de Barlow-nál maradandóbban ismertebbé vált *Ted Nelson* és *Tim-Berners Lee*, a dokumentumkezelés globális, digitális rendszerét megálmodó hipertext-úttörő, illetve az azt gyakorlatban megvalósító, méltán lovaggá ütött matematikus neve. Az ő gondolataik, törekvéseik nyomán létrejött világháló azonban csodálatba keveredő csalódások lépcsőzetes sorozatát hozta, s megálmodója,³ innovátora figyelmeztetéseire⁴ ügyet se vetve, önjáró, piaci törvényszerűségek igájába beálló, megállíthatatlan rendszerként és infrastruktúráként terebélyesedett el mindennapjainkon. A bárki számára hozzáférhető, szabadon használható és konvencióktól, kánonoktól szabad identitást kínáló világhálóból mára valami egészen más lett,⁵ a milliók által használt szolgáltató-

sok napjaink nyomasztó monopóliumai, amelyek befolyása életünkre nagyobb, mint bármilyen korábbi cégé a világtörténelem során.

E virtuális valóság hétköznapivá válása annyira szokatlan és gyorsan kialakult helyzet, hogy nehezen hasonlítható bármilyen, az emberiség történetében korábban megélt szituációhoz, állapothoz. A tenyér-képernyőkhöz horgadó arcok sora a közlekedési eszközökön, a tudás és hitelesség minden szintjének megkérdőjelezése, az általános, vagy kifejezetten káros elképzelések megállíthatatlan terjedése sötét, disztópiába illő világot idéz. S talán nem is baj, ha biztató jelek, oázisként megtapasztható réteggigények helyett olykor józanul, e hétköznapi, aggasztó élményeinket extrapoláljuk: munka előtt, után (és közben), magunkra fordítható pillanatainkért jól érzékelhető verseny zajlik, szemlélődés helyett kitölti figyelmünket a virtuális valóság. Telefonon játszunk, véget nem érő, képközpontú posztorokat görgetünk, gyors üzeneteinket ezen közben váltjuk, legfőbb kompetenciánk a *multitask* lett. Az összefüggő szabadidő és a munkaidő között akkora a kontraszt, hogy radikálisan kiszakadva, az élményeket túlادagolva igyekszünk előbbit megélni, eltölteni.

Mintha egy sötét, közösségi terektől, intézményektől mentes, végletekig optimalizált iparvárosban töltenénk hétköznapijainkat, amelyből úgy kell elrugaszkodni, elutazni a jó levegőért, fényért. Elmélyült tájékozódáshoz, olvasáshoz se fény, se idő: a hírek politikáról, kultúráról, életmódról félreértelmezhetőek, torzultak, mint a sötétben fülbe sügött pletykák a futószalag mellett, munka közben. *Lídszöveg*, sőt *click-bait*-címsor rövidségben, véleménybuborékokba szerkesztődve terjednek a külvilágról töredékes képet eszközáló tudósítások, s váltják ki kurta, sommás reakcióinkat: többre nincs időnk. A szóbeliség illékonyasága, bizonytalansága hosszú távon is kísért, a „digital dark age” korszakává⁶ válhat jelenünk: sem írásbeli, sem képi hagyaték nem maradnak utánunk a padláson utódainknak, mert mindenünket (kommunikációt, naptárat, írásokat, képeket, kapcsolatainkat) cégekre, jelszóval levédett, bármikor megszűnhető és megszüntethető adatbázisokra bíztuk. A könyvtárba járásnak, mint minden más *utánajárásnak*, ügyintézésnek az applikációk, adatbázisok használata feleltethető meg. Erény, már-már extra-kompetencia, ha valaki képes a közösségi média és játékok falain kívül is boldogulni, „hagyományos” weboldalakat böngészni, saját réteggérdeklődésén túllépni. Ügyességnek számít, ha idővesztés nélkül, két üzenetváltás között intézkedik, ha mobileszközről, az utcáról meg tudja venni vonatjegyét, leadja adóbevallását, vagy rákeres egy könyvtári adatbázisban egy kérdéses névre, eseményre.

Az okostelefonok testre szabása, telepített alkalmazásokkal továbbkiosztása, az okos háztartások beállítása jövőbe rohanó korunkban a sokoldalúság olyan fokmérője, mint korábban az ezermesterség volt. A hatékonyság illetően növelésével látszólag időt takarítunk meg, azonban a valóságban inkább piacot, teret nyitunk az időnkért versengő szolgáltatásoknak és – ahogy az állandó elérhetőségünkkel – a munkáltatók által ránk mérhető újabb feladatoknak.

Több lábon sem biztosan

A közösségi és kulturálódási terek iránti vágy, kihasználásuk hatékonyságának növelése, a technológiai naprakészség igénye és a tájékozódási kompetenciák elégtelensége szinte természetes módon, a technológiai változás mellékhatásaként jelölte ki a könyvtári funkciók bővítési lehetőségeit. Elvonatkoztatva a helyi adottságoktól, a könyvtárakra általában a kulturális-tudományos intézményekre fordított fenntartói és kormányzati figyelem globális variációitól, a *több lábon álló könyvtár* a legoptimálisabb körülmények között sem biztos recept, bár kétségtelenül az egyetlen lehetséges fejlődési irány. A felhasználók idejéért, aktivitásáért folytatott versenyben a komplexitásra törekvés magában rejtje a célorientált, egyszerűbb szolgáltatásokkal folytatott – sok esetben nemes és inspiráló – versengés nehézségeit:

- Községi térként a könyvtárnak egyéb közösségi terekkel – kávézóktól klubokon keresztül közterekig, számos vonzó lehetőséggel – kell konkurálnia.
- A technikai ismeretterjesztés, a gyakorlati tanfolyamok, s a kevesek által megfizethető technológiák hozzáférhetőségének biztosítása jelentős beruházásokkal éppúgy része lehet a könyvtár portfóliójának, mint célorientált közösségi műhelyeknek, laboroknak.
- Bemutatók, estek, előadássorozatok megrendezésében hasonlóan erős hagyománya van közösségi házaknak, kulturális vagy művelődési központoknak, ezek hiányában – részben – könyvesboltoknak, kluboknak, önszerveződő közösségi tereknek.
- A könyvtár helyet adhat kiállításoknak, tárlatoknak, *roll-up installációknak*, de a közmegegyezés inkább köti a vizuális információátadást a galériákhoz, vagy a napjainkban szintén megújuló, komplexitással kísérletező múzeumi terekhez.
- A könyvtár, mint önálló kutatást és közös munkát egyaránt támogató tanulási környezet az oktatást irányító iskola felszereltségének, kialakításának és struktúrájának függvénye. A könyvtár saját terével és szolgáltatásaival annak része, kiegészítője vagy hiányainak pótlója is lehet, de optimális esetben számos szolgáltatását egy jól felszerelt iskolai oktatási környezet is képes biztosítani.
- Tudományos kutatást támogató környezetként a könyvtár versenytársai kutatóhelyek, intézetek, levéltárak, archívumok maradnak a jövőben is, a hatékonyság jegyében terjedőben a kutatóhelyekre kihelyezett könyvtáros szerepköre⁷ – s természetesen folyamatosan gyarapodnak, okosodnak a digitalizált tudás otthonról is, mobil eszközökről is elérhető adatbázisai.
- Klasszikus, legbiztosabb, más intézmény által soha el nem vitatott szerepkörként a könyvtár továbbra is azonosítható a gyűjtött, felhalmozott, rendszerezett könyvek táráként, s bármennyire félreérthető, muzeális árnyalatú ez a szerepkör ma, a digitális dokumentumtárak korában, a szerteágazó tevékenységek és szolgáltatások összetartó ereje, a kohézió nem lehet más, mint a fizikai

jelenlét indokoltsága. Vagyis az, hogy az adott földrajzi helyen, tudományos szakterületi szerkezetben vagy intézményi struktúrában saját jogán is mással nem pótolható értéke van egy múlttal kapcsolatot teremtő, feltárt tudásgyűjteménynek és a ráépülő, abban szakértő könyvtári szolgáltatásnak.

Szakkönyvtárak esetén a szakirodalom-feltáró, kutatást-segítő műhelymunka, regionális könyvtárként a régió, település tudástáráként végzett feltáró és kreatív munka az az arculatot adó, alapvető funkció, amelyre lehetőség szerint épülhetnek további, komplex funkciók, szolgáltatások. Kutatásaink bizonyították⁸, hogy érdemes ezt az egyedi arculatot kidomborítani, plasztikussá tenni, megjeleníteni a weben a közösségi médiában, mert a gyűjtemény (az egyedi gyűjtőkör), a lokáció (specializáció) és a munkatársak szakemberként felértékelése, előtérbe helyezése biztosíthatja, őrizheti meg a könyvtárt önálló entitásként a XXI. században.

Oldás és kötés

Visszatérve a korábban felvázolt, sötét disztópiánkhoz, a technológiai változások mára nem csak a könyvtár hagyományos társadalmi szerepköreit helyezték új kontextusba, de a technológiai fejlődéstől hajtott, korszerű digitalizálási tevékenység megítélését is. A közösségi médiában megvalósuló tartalomfogyasztás és a horizontális média kialakulása a tudományos és kulturális kánonok felbomlásához, az információkat hitelesítő közmegegyezés és szakmai értékrend megkérdőjeleződéséhez vezettek.

Ha minden megnyilvánulás mögött manipulációt, torzítást, csoportérdeket sejtünk, s az információ formálásának összes szintjére – amatőr és profi aktusára – gyanú vetül, akkor szükségszerűen fölértékelődik a „nyers”, eredeti állapotában archivált információ. A publicisták, szerzők, szerkesztők által újraserkesztett rész-igazságoktól szívesen fordulunk a teljes, hiteles dokumentumok tárai felé, ha azok fölkinálkoznak. Eszköztárunk részeivé tesszük őket, ha hasznosnak és jól kezelhetőnek bizonyulnak. A digitalizált tudástárak ritka, de sikeres közösségi média jelenléte bizonyítja, hogy megfelelő aktivitással hiányt pótló tényezővé válhatnak a digitális tartalomfogyasztásban. Ezt azonban régi beidegződések is gátolják.

A „hosszú távú megőrzés” vagy a „virtuális gyűjtemény” szókapcsolat máig mintha a kincskereső játékok hangulatát viselné: a digitális gyűjtemény önmagába zárt rendszerként vár felhasználójára, hogy odanavigáljon, eligazodjon benne, s az ott keresett, megtalált értéket saját felhasználásra kimenekítse. Hiába tudható, hogy jól digitalizált tudáselemekre egymással kombinálható lekérdezési rendszerek épülhetnek, – így biztosítva, hogy a jövő kutatási, publikálási és kommunikációs rendszerei a múlt megbízható tudástáraiból is táplálkozhassanak – ismereteink átkonvertálása a kultúra megújuló erőforrásává munkaigényes és – a számtalan forrás ismeretének függvényében – új egyenlőtlenségeket szül.

Lehet bármilyen összetett és gazdag egy újonnan létrehozott digitális gyűjtemény, a köztudatban jó esetben csak nyitólapja marad meg, mint a hely, ahol „abban a témában a régi dolgok fönt vannak”. Okolható ezért informatikushiány, a rövid távú gondolkodásban a pályázati finanszírozás, de sokszor a gyűjtemények kezelője is projekt-végcélként tekint a gondjaira bízott állományrészek digitalizálására, a jövőt az IT-szakemberekre és a könyvtártudomány későbbi fejlődésére, integráló törekvéseire hagyva. A létrehozás során közreműködő programozók igyekeznek egyszerűsíteni az adatszerkezeten, a közönség pedig egy újabb, megjegyzendő, megértendő passzív keresőfelületként fogadja el az eredményt.

A közreadott tudásra rálátó szakemberek – döntően – változatlan munkakörben, a digitalizálás alapjául szolgáló gyűjteményben dolgoznak tovább, s velük a lehetséges kapcsolatok, a bővítő, összefüggést teremtő asszociációk is elszakadnak a digitalizálva önálló életre kelt adatbázistól.

Ha nem alakul ki a digitális gyűjteményekre épülve egy új, markánsan elkülöníthető átmeneti szakma vagy szakterület, amelytől a majdani automatikus feltáróajánló algoritmusok kreativitást, mesterséget „tanulhatnak”, akkor gyűjteményeink szerepe a múlt tudásának passzív lerakataként rögzülhet. A feldolgozó, rendszerező, ajánló és kutatást, tájékozódást segítő kompetenciák birtokában a könyvtáros szakemberek képesek e kihívásnak megfelelni, s valójában semmilyen más, létező szakma képviselői nem is helyettesíthetik őket ebben a tevékenységben. A feladat nem csak a digitalizált gyűjtemények továbbfejlesztése, annak instruálása, hanem a közvetlenül elérhetővé tett, online állomány bekötése is korunk tömegkommunikációs vérkeringésébe, megjelenítése ott, ahol az olvasók legtöbb idejüket eltöltik.

A közösségi média tartalom-folyamában a könyvtár megjelenhet ugyan rokon-szenves közösségi helyként, optimális tanulási, kutatási környezetként és a technológiai ismeretterjesztés barátságos helyszínékként, de egyedi, eredeti tartalmat csakis gyűjteményére építve, munkatársai tájékoztató szakértelmével alkothat és publikálhat. A könyvtár egyedi arculatát, a szerteágazó funkciókat összefogó gyűjteménygondozó tevékenységet éppen azért kell megjeleníteni, beleoldani a közösségi média hírfolyamába, hogy a XXI. században is kíváncsiságot tegyünk a könyvek tárával szimbolizált tudástárat közösségi térként, műhelyként, professzionális tájékoztató közegként.

A biztos, hiteles, átdolgozatlan információk értő, kreatív válogatásával, képek, dokumentumok, összefüggések kollázsaival⁹ érdeklődés kelthető és kötődés generálható, amely átível véleménybuborékokon, bizalmatlanságon, egymást keresztező értékrendeken és generációkon.

A jelenből buborék, a múltból közösség

Sokan a Facebook hanyatlásának tünetét látják a felhasználók átlagéletkorának növekedésében, a személyes posztok visszaszorulásában és az emlékek, nosztalgikus visz-

szatekintő bejegyzések sokasodásában.¹⁰ Az új technológia használata, a naprakészség igénye és a vélemény-buborékoknak kitettség összefüggése az idősebb nemzedékek vonatkozásában eddig inkább a veszélyek révén került az érdeklődés középpontjába.¹¹ Látnunk kell azonban azt is, hogy természetes kiegyenlítődésről is szó van, jól érzékelt igények is munkálnak e változás mögött. „Az elkövetkező évtizedekben három olyan problémával kell farkasszemet néznünk, amely egységes generációs identitás után kiált: a klímaváltozással, az egyre növekvő társadalmi és jövedelmi egyenlőtlenségekkel és a technológia térhódításával. E három jelenség fényében a generációk múltbéli jegyei teljességgel lényegtelennek válnak, és függetlenül attól, ki melyik nemzedékhez tartozik, mindenkinek választ kell adnia abban az élethelyzetben és azzal az eszköztárral, amely rendelkezésére áll.”¹²

A generációkutató megfigyelése több szempontból is tanulságos: a webtartalom jellemzője, hogy összemossa az idősíkokat, jóformán azonos eséllyel jelennek meg kereséseink nyomán friss és több éves, de népszerű publikációk. A hálózati kommunikációban sincs jelentős szerepe az időzónáknak, és – a tartalmak nagy olvasztótégelyeként – a közösségi média sem a publikálók életkora szerint rendezi az elének kerülő bejegyzéseket. A különböző korosztályokat egyaránt érdeklő, véleménysemleges témák keveredésére, filter-buborékokon áthatoló terjedésére így több az esély, mint bármilyen korábbi kommunikációs csatornán. Ha feltételezzük, hogy a múltban felhalmozott tudás – érdekesen tálalva – ilyen témákat kínálhat, a könyvtárak, gyűjtemények szakmaisága által hitelesített információk létrehívhatnak érdeklődési közösségeket, közös kommentelésre, egyéni továbbosztásra készíthetnek egymástól minden tekintetben távol álló olvasókat, s felkelthetik figyelmüket a gyűjteményre.

Míg a jelen megítélése, a friss hírek értelmezése – úgy tűnik – elkerülhetetlenül elválaszt és határokat állít vélemények, világnézeti különbségek mentén, az idősebb nemzedék fogékonysága a közösen megélt múlt témáira, s a jelenhez magyarázatot, fogódzót, hiteles alapokat kereső fiatalabbak igényei olyan közös nevezőt képeznek, amelyre – az egységes generációs identitás megerősödését támogatva – reflektálnia kell a könyvtárnak.

Irodalom és jegyzetek

1. HOLMBERG, Kim [et al.]: What is Library 2.0? = Journal of Documentation, 65. vol. 4. no. 2009. 668–681. p. Forrás: <https://doi.org/10.1108/00220410910970294> [2019. április 22.]
2. Anarki: John Perry Barlow meghalt, a kiberforradalom elbukott. = Qubit, 2018. február 8. Forrás: <https://qubit.hu/2018/02/08/john-perry-barlow-meghalt-a-kiberforradalom-elbukott> [2019. május 20.]
3. NELSON, Ted: Where World Wide Web Went Wrong. = Xanadu.com. Forrás: <http://www.xanadu.com.au/xanadu/6w-paper.html> [2019. május 7.]

4. BERNERS-LEE, Tim: 30 years on, what's next #ForTheWeb? World Wide Web Foundation, 2019. március 12. Forrás: <https://webfoundation.org/2019/03/web-birthday-30> [2019. május 30.]
5. STALTZ, André: The Web Began Dying in 2014, Here's How. = Staltz.com, 2017. október 30. Forrás: <https://staltz.com/the-web-began-dying-in-2014-heres-how.html> [2019. május 16.]
6. CERF, Vint: „Digital Vellum and Archives” = The Networking and Information Technology Research and Development (NITRD), 2016.08.12. Forrás: <https://www.nitrd.gov/nitrdgroups/index.php?title=DigitalVellumAndArchives> [2019. május 12.]
7. KOLTAY Tibor – ŠPIRANEC, Sonja – Z. KARVALICS László: Research 2.0 and the future of information literacy. London, Chandos Publishing, 2015. Forrás: <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-100075-5.00003-1> [2019. július 1.]
8. FODOR János: Megosztás vagy szerkesztés? – A könyvtár változó szerepe a közösségi médiában. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 64. évf. 1. sz. 2017. 24–36. p.
9. KISZL Péter – FODOR János: The „Collage Effect”. Against filter bubbles. Interdisciplinary approaches to combating the pitfalls of information technology. = Journal of Academic Librarianship, 44. vol. 6. no. 2018. 753–761. p. Forrás: <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2018.09.020> [2019. május 27.]
10. WOOD, Molly: The Rise and Fall of Facebook's Memory Economy. = Wired, 2019. április 26. Forrás: <https://www.wired.com/story/rise-fall-facebooks-memory-economy> [2019. május 28.]
11. HANULA Zsolt: Nem a gyerekeket kell féltetni az internettől, hanem a nyugdíjasokat. = Index.hu, 2015. szeptember 10. Forrás: https://index.hu/tech/2015/09/10/nem_a_gyerekeket_kell_feltetni_az_internettol_hanem_a nyugdijasokat [2019. május 29.]
12. NEMES Orsolya: Generációs mítoszok: Hogyan készülünk fel a jövő kihívásaira? Budapest, HVG Könyvek, 2019.

Fodor János az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet egyetemi adjunktusa. Kutatási területei: digitalizálás, közösségi média, gyűjtemények webes megjelenítése, hálózati tájékoztatás kulturális területeken, kortörténet, helytörténet, kommunikáció- és információ-történet.

ORCID: 0000-0001-7749-7623